

Gospodin mr. sc. **ANDREJ PLENKOVIĆ**, predsjednik
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
10000 Zagreb
Markov trg 1 i 2

c/c

Gospodin **TOMISLAV TOLUŠIĆ**, potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede
10000 Zagreb
Ulica grada Vukovara 78

c/c

Gospodin dr. sc. **ZDRAVKO MARIĆ**, ministar financija
10000 Zagreb
Katančićeve 5

c/c

Gospodin dr. sc. **DAVOR BOŽINOVIĆ**, ministar unutarnjih poslova
10000 Zagreb
Ulica grada Vukovara 33

c/c

Gospodin **BRANKO BARIČEVIĆ**, voditelj Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj
10000 Zagreb
Ulica Augusta Cesarca 4

Predmet: Nastavak otvorenog pisma u vezi neprovođenja zajedničke poljoprivredne
politike EU-II dio

Poštovani gospodine Predsjedniče Vlade Republike Hrvatske !

Ponovno Vam se javljamo u vezi problematike istaknute u našem Otvorenom pismu Vladi Republike Hrvatske u vezi neprovođenja zajedničke poljoprivredne politike Europske unije (dalje: EU) od 27. siječnja 2018. i Nastavku otvorenog pisma od 8. lipnja 2018. na koji nažalost nismo primili nikakav odgovor. Iz tog razloga, iako je ovo pismo namijenjeno Vladi Republike Hrvatske, prvenstveno ga upućujemo zainteresiranoj javnosti i Predstavništvu Europske komisije u Republici Hrvatskoj od kojih očekujemo reakciju na iznesenu

1

problematiku kad je već izostala odgovarajuća reakcija odgovornih hrvatskih političara. Ovo pismo upućujemo ne samo u vlastito ime nego u ime mnogih poljoprivrednika u Hrvatskoj s kojima smo kontaktirali u posljednje tri godine, a koji su suočeni s istim ili sličnim problemima u korištenju sredstava EU namijenjenih ostvarivanju zajedničke poljoprivredne politike EU utvrđene za razdoblje od 2015.-2020.

EU je Hrvatskoj dala mogućnost dobivanja bespovratnih sredstava radi zaštite i održavanja specifičnih regija krša štiteći ekosustav, bioraznolikost, staništa i sustav podzemnih vodnih tokova. Takva se zemljišta mahom nalaze u Dalmatinskoj zagori, Lici i Gorskom kotaru na brdskim terenima pogodnim za ekološki uzgoj goveda, ovaca i koza. Isplate novčanih potpora poljoprivrednicima za održavanje poljoprivrednih površina u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj u Hrvatskoj se ne provode u skladu s EU zakonodavstvom što je vidljivo iz naših prethodnih pisama. Za to smatramo odgovornim ministra poljoprivrede Tomislava Tolušića i Agenciju za plaćanja u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje: Agencija). Radi se o svjesnom kršenju EU zakonodavstva i praksi suprotnoj interesima hrvatskih poljoprivrednika.

U medijskoj kampanji u proljeće 2017., ministar Tolušić se radi osobne promocije predstavljao kao „branitelj reda i zakona“. Tome je prethodilo donošenje novog Pravilnika o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2017. godinu¹ (dalje: Pravilnik za 2017.) Tim pravilnikom su, protivno pravu EU, u čl. 15. st. 4. povećani zahtjevi za održavanje poljoprivrednih površina u stanju pogodnom za ispašu i uzgoj: *Poljoprivredne površine pod trajnim travnjacima evidentirane u ARKOD kao pašnjaci ili krški pašnjaci korisnik mora minimalno održavati napasivanjem sa najmanje prosječno godišnje 0,5 uvjetnih grla po prihvatljivom hektaru pašnjaka ili 0,3 uvjetnih grla po prihvatljivom hektaru krškog pašnjaka*. Radilo se o nedopuštenoj primjeni kriterija minimalnog broja uvjetnih grla za primjenu mjere izravna plaćanja.

Direktor REAL BEEF-a d.o.o. Claude Jambrošić javno se usprotivio promjeni koja je unesena u Pravilnik za 2017. i obratio se EK sa zahtjevom za preispitivanje Pravilnika za 2017., u dijelu u kojem Pravilnik zahtijeva da se napasivanje pašnjaka mora obavljati s najmanje prosječno godišnje s 0,5 uvjetnih grla po prihvatljivom pašnjaku ili 0,3 uvjetnih grla po prihvatljivom hektaru krškog pašnjaka. REAL BEEF je potvrdu ispravnosti svoga stava dobio u odgovoru Europske komisije (dalje:EK) od 8. lipnja 2018. što je, nakon svega, priznalo i Ministarstvo poljoprivrede te je za 2018. u tom dijelu ministar Tolušić prihvatio stav EK i novi Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2018. godinu² (dalje: Pravilnik za 2018.) ne sadrži spornu odredbu na koju je ukazivao REAL BEEF, ali i dalje sadrži druge sporne odredbe.

To se odnosi na odredbu čl. 112. (obveza posjedovanja najmanje 0,3 uvjetnih grla po prihvatljivom hektaru krškog pašnjaka za Mjeru 11. Ekološki uzgoj) te čl. 123. st. 5. (obveza posjedovanja najmanje 0,3 uvjetnih grla po prihvatljivom hektaru koja je proširena na Mjeru 13 – Plaćanja područjima sa prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima) kojima se **izravno diskriminira sva područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima** u kojima će ova odredba dodatno otežati poslovanje. Kada se uzmu u obzir svi problemi, a posebno raseljenost, koji prate hrvatsko selo, naročito na brdskim

¹ (Narodne novine br. 19/2017; 45/2017 i 46/2017)

² (Narodne novine br. 19/2018.)

terenima i krajevima krša kao što su u Dalmatinskoj zagori, Lici i Gorskom kotaru, postaje neshvatljivo da Ministar poljoprivrede **uvodi restriktivne kriterije za primanje potpora iz proračuna EU za takve krajeve koje ne poznaje EU regulativa**. Jedino logično objašnjenje je loša namjera budući da je ranijom predstavkom REAL BEEF-a i odgovorom EK jasno objašnjeno da se proizvodni kriteriji ne mogu uvoditi za neproizvodne potpore. Odredbe članka 112. Pravilnika za 2018. g. koje propisuju obvezu posjedovanja najmanje 0,3 uvjetnih grla po prihvatljivom hektaru krškog pašnjaka u suprotnosti su s temeljnim postulatima ekološke poljoprivrede koji su definirani u preambulama Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007³ i Uredbe Komisije (EZ) br. 889/2008⁴. Ekološka proizvodnja u društvu ima ulogu osigurati javna dobra koja doprinose zaštiti okoliša i dobrobiti životinja kao i ruralnom razvoju. Postupci ekološkog uzgoja bi trebali spriječiti da se stoka uzgaja prebrzo. Kako bi se izbjeglo ekološko onečišćenje prirodnih resursa kao što su tlo i voda, ali i erozija tla i uništenje biljnih vrsta prekomjernim napasivanjem propisane su gornje granice gustoće stočnog fonda po hektaru držanja stoke (čl. 5. Uredbe 889/2008), a ne minimalne kako to propisuje Ministar poljoprivrede što je protivno osnovnim ciljevima ekološke proizvodnje. Zbog iznesenih razloga, REAL BEEF je podnio EK tri nove pritužbe za preispitivanjem citiranih odredbi Pravilnika za 2018. g. s EU zakonodavstvom.

Dosljedan u primjeni svoje fiks ideje da za održavanje krških pašnjaka u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj treba od poljoprivrednika zahtijevati (makar i suprotno EU regulativi) da posjeduju minimalan broj uvjetnih grla, ministar Tolušić je takav stav „progurao“ i u novu Uredbu o načinu i kriterijima za davanje u zakup šumskog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske⁵. *Predmet zakupa je šumsko zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske, koje nije privedeno namjeni, koja je određena šumskogospodarskim planovima..i može se dati u zakup radi pašarenja samo osobi koja je upisana u Upisnik poljoprivrednika te koja je vlasnik ili posjednik stoke. Najveća površina šumskog zemljišta koje Ministarstvo može dati jednoj osobi u zakup u svrhu pašarenja je 3,3 ha po uvjetnom grlu pri čemu se u obzir uzimaju ukupne površine zemljišta koje su evidentirane u ARKOD sustavu.*

Takvih odredaba nije bilo u prethodnoj Uredbi⁶ iz posve razumljivog razloga kako bi se omogućilo da što više državnog zemljišta bude predano u zakup poljoprivrednicima. Od toga su korist ostvarivali svi: EU i Republika Hrvatska jer se ostvarivali ciljevi zajedničke poljoprivredne politike, Republika Hrvatska jer je ostvarivala prihod s osnova zakupnine i hrvatski poljoprivrednici jer su ostvarivali novčane potpore za održavanje zemljišta u stanju

³ Uredba Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda i stavljanju van snage Uredbe (EEZ) br. 2092/91 (Službeni list EU (L 189/2007))

⁴ Uredba Komisije (EZ) br. 889/2008 od 5. rujna 2008. o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda s obzirom na ekološku proizvodnju, označivanje i kontrolu (Službeni list EU (L 250/20087))

⁵ Uredba o načinu i kriterijima za davanje u zakup šumskog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 50/2018)

⁶ Uredba o načinu i kriterijima za davanje u zakup šumskog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 76/2014)

pogodnom za ispašu ili uzgoj. Uvođenjem novih kriterija, zakup će realno biti nemoguć jer poduzetništvo ne dozvoljava rizik bez pokrića. Stočarska proizvodnja na kršu se ne može izjednačavati sa stočarskom proizvodnjom na kontinentalnom dijelu Hrvatske. Ako treba prethodno investirati u nabavku stoke da bi se tek potom ostvarila mogućnost sudjelovanja u javnom nadmetanju za dodjelu zemljišta bez sigurnosti da će se potrebna zemlja dobiti u zakup, onda je to račun bez pokrića. Poseban problem je kod mladih poljoprivrednika koje se navodno favorizira predloženim izmjenama jer za nabavu stoke treba imati prethodno osigurana sredstva, a to je u siromašnim krajevima Dalmatinske zagore, Like i Gorskog kotara nemoguć uvjet. Iako prema novoj Uredbi formalno prvenstvo ima osoba koja ponudi najviši iznos zakupnine, sa stanovišta poduzetništva i tržišnog nadmetanja je apsurdna odredba da *ako na javnom pozivu za zakup u svrhu pašarenja ponuđena zakupnina ponuditelja koji ispunjava uvjete prelazi dvostruki iznos početne zakupnine, takva ponuda se smatra nevažećom.*

Sve izneseno, zapravo ilustrira kakav voluntarizam rukovodi ministra Tolušića da bi pokazao kako je njegova politika drukčija, a samim time i ispravnija od politike njegovog prethodnika iako se tu ne bi smjelo raditi o politici ovog ili onog ministra nego o zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU koju Republika Hrvatska provodi kao zemlja članica koja uplaćuje značajna sredstva u EU proračune da bi ostvarila mogućnost da dio tih sredstava vrati onima koji ih stvaraju. Uzimajući u obzir činjenicu da su programi izravnih plaćanja i programi ruralnog razvoja utvrđeni za razdoblje od 2015.-2020. i da su prava na plaćanje dodijeljena od strane Agencije u 2015. za cijelo petogodišnje razdoblje, potpuno je neshvatljivo sa stanovišta pravne sigurnosti, jednakih uvjeta poslovanja i jamstva za poduzetnička ulaganja da hrvatski ministri poljoprivrede svake godine utvrđuju nova pravila za izravna plaćanja i mjere ruralnog razvoja po nekom svom diskrecijskom pravu, umjesto da se jednim pravilnikom za cijelo petogodišnje razdoblje ustanove pravila za primjenu EU regulative u području poljoprivrednih potpora.

Pogrešna implementacija prava EU u sektoru poljoprivrede prouzročila je milijunske štete poljoprivrednicima koji se prijavili u petogodišnji program novčanih potpora u poljoprivredi. time što su im od strane Agencije uskraćena sredstva koja im prema EU zakonodavstvu pripadaju, jer nisu bili u mogućnosti nabaviti dodatnu stoku da bi ispunjavali uvjete u pogledu broja uvjetnih grla stoke koje je nametnuo Ministar poljoprivrede. Iako svjestan činjenice da je za korisnike potpora nastala šteta, ministar Tolušić ignorira nastali problem i ne nudi nikakvo obeštećenje već zapravo provocira brojne sudske sporove.

Što se tiče Agencije, ona ima status javna ustanove i provedbeno je tijelo za EU uredbe koje uređuju zajedničku poljoprivrednu politiku, izravna plaćanja poljoprivrednicima i IAKS mjere ruralnog razvoja. Nalazi se pod izravnim nadzorom Ministarstva poljoprivrede koje joj daje akreditaciju za operativnu provedbu mjera tržišne i strukturne potpore poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i formalnu potporu u radu. Agencija godišnje raspolaže s novčanim sredstvima za izravna plaćanja koja iznose 400 milijuna eura ili tri milijarde kuna, prvenstveno iz proračunskih izvora EU. U aktualnoj praksi Agencije, međutim vlada **administrativni nered, samovolja, arbitrarnost, nestručnost, netransparentnost, nedopušten politički utjecaj i oblici individualne i grupne diskriminacije.**

To je vidljivo iz činjenice da korisnicima novčanih potpora u poljoprivredi nije poznat točan iznos priznatih prava po osnovi jedinstvenog zahtjeva za plaćanja koji se podnosi svake godine unutar petogodišnjeg razdoblja. Agencija ne donosi odluke o ostvarivanju prava na potpore za svakog korisnika unutar Zakonom o poljoprivredi⁷ propisanog roka do 30. lipnja u godini nakon podnošenja zahtjeva. Pojedine odluke Agencija objavljuje sa zakašnjenjem i selektivno (ne za sve korisnike i za sve mjere) na AGRONETU (zaštićenoj mrežnoj aplikaciji kojom upravlja Agencija), a da korisniku nije poznat točan obračun plaćanja po svakoj od mjera na osnovi kojih ima pravo na potpore. **Agencija ne isplaćuje sredstva u propisanim rokovima nego sa zakašnjenjem tako da su neke isplate na račune korisnika u tekućoj godini izvršene ne samo po osnovi zahtjeva iz prethodne godine nego i po osnovi zahtjeva podnesenog dvije godine ranije. To otvara ozbiljne sumnje u zakonitost i pravilnost obračuna i plaćanja novčanih potpora u poljoprivredi od strane Agencije.**

Kontrole prihvatljivosti poljoprivrednih površina i uvjeta sukladnosti za isplatu novčanih potpora u poljoprivredi Agencija provodi po političkim naputcima ministra Tolušića (koji se time javno hvalio u proljeće 2017.) umjesto po javno objavljenim kriterijima, pravilima tehničkih postupaka i elementima kontrole kako to zahtijeva EU zakonodavstvo. U konkretnom slučaju tvrtke REAL BEEF, Agencija je, mimo svih pravila, provela niz uzastopnih kontrola površina koje ta tvrtka drži u zakupu (u travnju i kolovozu 2017.), u cilju da retroaktivno smanji koeficijent prihvatljivosti zakupljenih površina (koje je korisniku dala u zakup Republika Hrvatska) i time umanjila poticaje za koje se sredstva dobivaju iz fondova EU. Dakle, REAL BEEF je putem Ministarstva poljoprivrede na javnom natječaju dobio u zakup zemljište za pašarenje koje plaća u 100 % iznosu prema cijeloj zakupljenoj površini i to godinu dana unaprijed, a onda to isto Ministarstvo, putem Agencije koju kontrolira, nezakonito i nepravilno smanjuje za te iste površine pravo na isplatu poticaja. Predmetne kontrole su provedene, a da kontrolori nisu bili fizički na spornim parcelama nego su se pozivali na izjave anonimnih stočara. To je učinjeno protivno propisanim pravilima i pravilima struke s proizvoljnim obrazloženjem da se na parceli nalazi stijenje ili šumsko raslinje iako je po svojoj definiciji krški pašnjak ekstenzivni pašnjak prekriven niskim raslinjem i/ili stijenama i/ili drvećem uz uvjet da su to prohodne površine kojima stoka može prolaziti te su obrasle travom i/ili biljem pogodnim za ispašu.

Neposredna posljedica takvih „kontrola“ je da su za 2016. g. retroaktivno uskraćene isplate potpora za polovicu iznosa koji je ostvaren u 2015. godini, a za 2017. g., je potpuno izostala isplata potpora za mjere: Osnovno plaćanje, Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode i Plaćanja u gorskoplaninskim područjima jer su posljednjim kontrolama u kolovozu 2017. od strane Agencije iz sustava poticaja isključene skoro sve prijavljene poljoprivredne površine koje REAL BEEF drži u zakupu, a da za to Agencija nije dostavila nikakvu formalnu odluku.

⁷ (Narodne novine br. 30/2015)

Problemi su nastali nakon što je otvoren javni spor između g. Claude Jambrošića direktora REAL BEEF-a s Ministarstvom poljoprivrede odnosno ministrom g. Tomislavom Tolušićem. U članku objavljenom u Jutarnjem listu 6. svibnja 2017. i Nacionalu 16. lipnja 2017. g., ali i drugim medijima, g. Claude Jambrošića je osporio novu regulativu koju je propisao ministar Tomislav Tolušić navodeći da je u suprotnosti s regulativom EU. Ministar Tolušić je na to odgovorio moralnim diskreditacijama u medijima i kako imamo razloga za vjerovati, zlouporabom Agencije u funkciji administrativne odmazde.

Tako nešto je moguće zbog toga što kada su u pitanju odluke o obračunu i isplati izravne potpore i IAKS mjera ruralnog razvoja i kontrole prihvatljivosti i sukladnosti poljoprivrednih površina, Agencija je Zakonom o poljoprivredi (čl. 14., čl. 50. st. 4. i čl. 149. st. 9.) izuzeta od kontrole putem prava žalbe i upravnosudske kontrole, čime je zapravo **ozakonjena samovolja i arbitrarnost u njezinom radu**. Takvo stanje je u suprotnosti s demokratskim pravima zajamčenim Ustavom Republike Hrvatske i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Niti jedna javna služba koja donosi odluke u prvom stupnju ne bi smjela biti izuzeta od primjene Zakona o općem upravnom postupku⁸ i Zakona o upravnim sporovima⁹.

Budući da su se problemi tvrtke REAL BEEF s hrvatskom administracijom u području poljoprivrede drastično umnožili, a naročito uskraćivanjem sredstava za normalni rad, praktički smo prisiljeni obustaviti poljoprivrednu proizvodnju kako bi spriječili imovinsku propast REAL BEEF-a. To znači da ćemo morati prodati krave i odustati od ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta dobivenog za pašarenje od Republike Hrvatske i započeti pred hrvatskim sudovima postupke protiv Republike Hrvatske za naknadu štete zbog suprotnosti hrvatskog zakonodavstva s EU zakonodavstvom i zbog nezakonitog i nepravilnog postupanja službenika Agencije budući da temeljem Zakona o državnoj upravi Republika Hrvatska odgovara za pravne osobe s javnim ovlastima. Kod toga naglašavamo našu odlučnost da se pravnim putem izborimo za odgovarajuće obeštećenje bez obzira koliko ti postupci budu trajali jer želimo dati primjer drugima da se valja boriti za svoje pravo. Ono o čemu bi Vlada morala voditi računa je da će tih postupaka biti više i da će se i mnogi drugi odlučiti za to da ostvare svoje pravo na redovnom sudu, ali da obeštećenje neće teretiti sredstva EU nego sredstva Državnog proračuna Republike Hrvatske što moraju znati i hrvatski porezni obveznici.

U Zagrebu, 21. kolovoza 2018.

Real Beef d.o.o.
Direktor
Claude Jambrošić

REAL BEEF d.o.o.
Zagreb

⁸ Zakon o općem upravnom postupku (Narodne novine br. 47/2009)

⁹ Zakon o upravnim sporovima (Narodne novine br. 20/10, 143/12, 152/14, 94/16 - OIRUSRH i 29/17)